

EŞEKLERİN GÜNCELLİĞİ

2 Ocak 2022

Yıldırım Koç

Osmanlıca'da "har," eşek demek. "Harkürre" ise sığa. Eskiden eşek tabiatlıya "harmeniş" derlermiş.

Geçmişte yalnızca kırsal bölgelerde değil, birçok kentimizde de eşeklerin özel bir yeri vardı. Eşekler birçok işe yarardı. Eşek sayısı günümüzde epeyce azalmış olsa da, belki de geçmişte ekonomik ve toplumsal yaşamdaki bu önemli yerleri nedeniyle, dilimizde içinde eşeklerin geçtiği birçok deyim ve atasözü vardır ve kullanılmaktadır. Günümüzdeki bazı gelişmeleri anlatmada da bu sözlerden yararlanıyoruz. Tabii bu arada Nasreddin Hoca'yı da unutmak olmaz.

Benim en sevdiğim sözlerden biri, "el elin eşeğini türkü çığıra çığıra arar"dır. Nasreddin Hoca'nın hikayesini bilirsiniz. Hoca'nın komşusunun eşeği kaybolmuş, herkes aramaya koyulmuş. Hoca'nın da aramasını istemişler. Hoca bağ bahçe dolaşp, türkü söyleye söyleye geziniyormuş. Rastladığı birisi ne yaptığını sormuş. Hoca da komşusunun eşeğini aradığını söylemiş. Karşısındaki, "bu ne biçim eşek arama" deyince, "el elin eşeğini türkü çığıra çığıra arar," demiş. Günümüzde birçok insanın sorunu var. Bu sorunlar daha da artıyor. Sorunları artan insanlar da, kendileri mücadele etmek yerine, bu işi başkalarına ihale ediyor. İhaleyi alanlar da aynen Nasreddin Hoca'nın kayıp eşeği araması gibi davranıyor. Asgari ücret artışı gündeme geldiğinde hep bu öyküyü hatırlarım.

Akşehir'de müthiş bir kıtlık yaşanıyor. Nasreddin Hoca'nın eşeğinin yemi de bitmiş. Hoca'nın kendisi de sıkıntıda. Ne bulduysa eşeğe taşıyor, ancak yetmiyor. Eşeğin kulağına eğilmiş, "ölme eşeğim, ölme," demiş, "yaz gelecek yonca bitecek, bol bol yiyeceksin." Günümüzde ekonomik kriz giderek derinleşirken birilerinin gelecekteki güzel günler konusunda işçilere söylediklerini dinledikçe aklıma bu öykü gelir.

Nasreddin Hoca'nın eşeğiyle diğer bir öyküsü de günümüzde geçerli. Nasreddin Hoca eşeğin giderlerini azaltmaya karar kılmış. Verdiği arpayı bir gün bir avuç azaltmış. Bakmış eşek yaşıyor, çalışıyor. Ertesi gün bir avuç daha azaltmış. Eşek yine aynı; çalışmaya devam ediyor. Eşeğin arpasını daha da kısmış. Ancak bir sabah ahıra geldiğinde eşeği ölmüş bulmuş. "Hay Allah," demiş, "tam alışıyordu, ecel izin vermedi."

"Ölmüş eşek kurttan korkmaz." Öyle noktalar vardır ki, insanlar artık her şeyi göze alır. Umarım işçi sınıfımız öyle bir noktaya zorlanmaz.

İşçi sınıfımız öyle bir noktaya zorlanırsa, ortaya çıkacak kitlesel tepkiler karşısında bazıları "eşekten düşmüş karpuz döner."